

Strömsunds kommun

Grundläggande granskning av
Socialnämnden 2021

Building a better
working world

Innehåll

1. Sammanfattning.....	2
2. Inledning.....	3
3. Kommunens styrmodell	5
4. Granskningsresultat.....	3
4.1. Nämndens styrning av verksamhet och ekonomi	3
4.2. Uppföljning och måluppfyllelse	4
4.3. Intern kontroll.....	6
5. Sammanfattande bedömning.....	8
Bilaga 1: Källförteckning	10

1. Sammanfattning

Kommunrevisionens uppgift är att ge kommunfullmäktige underlag till den årliga ansvarsprovningen. Enligt kommunallagen 12 kap. 1 § ska revisorerna årligen granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av God revisionsred. Denna grundläggande granskning är en del av den årliga granskningen.

Enligt God revisionsred är den grundläggande granskningen inriktad på att översiktligt bedöma måluppfyllelsen samt om styrelse eller nämnd har en tillräcklig styrning och kontroll för att leva upp till mål, beslut och föreskrifter. Granskningen har till sin omfattning varit av översiktlig karaktär.

Utifrån vår översiktliga granskning av socialnämnden bedömer vi att nämnden i allt väsentligt har en tillräcklig styrning av verksamheten. Vi bedömer att nämnden har en tillräcklig styrning av ekonomi, avseende följsamheten mot fullmäktiges direktiv. Dock har inte nämndens åtgärder varit tillräckliga för att uppnå en budget i balans. Vi bedömer därför att nämnden inte uppnår måluppfyllelse för ekonomi. Vi bedömer att nämnden delvis uppnår måluppfyllelse för verksamheten. Nämndens kontroll av verksamhet och ekonomi bedömer vi i stort som tillräcklig.

För vår sammanfattande bedömning och rekommendationer, se avsnitt 5.

2. Inledning

Bakgrund

Kommunrevisionens uppgift är att ge kommunfullmäktige underlag till den årliga ansvarsprovningen. Enligt kommunallagen 12 kap. 1 § ska revisorerna årligen granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av God revisionsred. Styrelse och nämnders ansvar för verksamheten regleras bl.a. i kommunallagen 6 kap. Där framgår att nämnderna ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Enligt God revisionsred 2018 ska den grundläggande granskningen innehålla:

- ▶ Granskning av måluppfyllelse.
- ▶ Granskning av styrning och intern kontroll.

Granskningen är inriktad på att översiktligt bedöma måluppfyllelsen samt om styrelse eller nämnd har en tillräcklig styrning och kontroll för att leva upp till mål, beslut och föreskrifter.

Granskningen har sin utgångspunkt i God revisionsred, samt risker som framkommit i revisorernas risk- och väsentlighetsanalys 2021.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge revisorerna underlag för ansvarsprovningen genom att översiktligt granska all verksamhet i enlighet med kommunallagen och God revisionsred. Den grundläggande granskningen syftar till att besvara följande revisionsfrågor:

- ▶ Har nämnden en tillräcklig styrning av verksamhet och ekonomi?
- ▶ Har nämnden en tillräcklig kontroll över verksamhet och ekonomi?
- ▶ När nämnden måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi?

Avgränsningar

Granskningen genomförs för kommunstyrelsen och samtliga nämnder. Denna rapport avser socialnämnden. I tid avgränsas granskningen huvudsakligen till verksamhetsår 2021.

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses bedömningsgrunder som används i granskningen som utgångspunkt för analys, bedömningar och slutsatser. Revisionskriterierna kan hämtas ifrån lagar och förarbeten eller interna regelverk, policys och fullmäktigebeslut. Kriterier kan också ha sin grund i jämförbar praxis eller erkänd teoribildning.

I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- ▶ Kommunallagen
- ▶ God revisionsred 2018
- ▶ Kommunfullmäktiges mål och uppdrag
- ▶ Kommunspecifik styrmodell
- ▶ Reglemente för intern kontroll

Genomförande

Granskningen har genomförts genom löpande insamling av fakta och iakttagelser (tex via protokoll och tillhörande underlag såsom mål- och budgetdokument, ekonomi- och verksamhetsrapporter, delårsrapporter, bokslut).

3. Kommunens styrmodell

Strömsunds kommuns process för styrning och ledning beskrivs i *Riktlinjer för ekonomisk process - budget, mål och uppföljning*, antaget av fullmäktige år 2014.

Året före verksamhetsåret beslutar fullmäktige om mål och budget för kommunens verksamhet kommande kalenderår och de två följande kalenderåren. Nämnderna ska ta fram effektmål och budget för kommande verksamhetsår. Nämnderna väljer ut ett begränsat antal mål som ska redovisas till fullmäktige. Valda mål redovisas som inriktningsmål med mätbara effektmål.

Fullmäktiges beslutade övergripande mål för år 2020-2021 är:

- ▶ Fortsatt god ekonomisk hushållning
- ▶ Utvecklad samverkan med näringslivet
- ▶ Attraktiv kommun med hög livskvalitet
- ▶ Motverka ungdomsarbetslöshet
- ▶ Utveckling av framtidens skola
- ▶ Fortsatt satsning på arbetsmiljö- och folkhälsofrågor
- ▶ Insatser för klimatanpassning och miljöförbättringar
- ▶ Utvecklad dialog med kommuninvånarna
- ▶ Integration av nya kommuninvånare
- ▶ Ökad jämställdhet och tillgänglighet

Under året ska styrelse och nämnder följa upp verksamhet och ekonomi i månads- och tertialrapporter.

- ▶ I granskningen har det framkommit att kommunstyrelsen i juni 2015 beslutat att månadsprognoser endast behöver upprättas för februari, april, augusti och oktober. Styrelsen har dock inte föreslagit fullmäktige att revidera sina Riktlinjer för ekonomisk process - budget, mål och uppföljning. Enligt fullmäktiges riktlinjer ska månadsprognoser upprättas för samtliga månader bortsett från januari, juni och juli. Vid befarad avvikelse från budgetramar ska nämnden vidta åtgärder.
- ▶ Tertialuppföljning görs per sista april och sista augusti. I tertialuppföljningen ska nämnderna utöver verksamhetsprognosen även redovisa måluppfyllelsen.
- ▶ Efter årets slut ska nämndens ordförande efter anvisningar från KLF lämna in redovisning av måluppfyllelse, verksamhetsberättelser och annat underlag som krävs.

I *Riktlinjer till reglemente för intern kontroll* beskrivs hur nämnderna ska säkerställa en tillräcklig intern kontroll. Nämnden ska under kvartal 4 året innan verksamhetsåret anta en internkontrollplan. Innan den interna kontrollplanen upprättas ska en risk- och konsekvensanalys upprättas. Analysen ska ligga som grund för var val av processer att kontrollera i internkontrollplanen. Den interna kontrollplanen ska som minimum omfatta:

- ▶ Vilken process/rutin/system som ska följas upp
- ▶ Vilka moment som ska kontrolleras
- ▶ Vilken funktion som ansvarar för att utföra kontrollen
- ▶ Omfattningen på uppföljningen
- ▶ Metod för utvärdering
- ▶ Till vem uppföljningen ska rapporteras och när

Efter årets slut ansvarar nämnden för att sammanställa resultatet från genomförda kontroller i en rapport och vidta nödvändiga åtgärder. Rapporten ska innehålla information om omfattningen av genomförd granskning, utfallet och eventuella vidtagna åtgärder.

4. Granskningsresultat

4.1. Nämndens styrning av verksamhet och ekonomi

4.1.1. Iakttagelser

Vi har översiktligt granskat nämndens styrning av verksamhet och ekonomi baserat på efterlevnaden av fullmäktiges Riktlinjer för ekonomisk process och kommunallagen.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar
Styrning av verksamhet		
Beslutat om inriktningsmål för den egna nämnden utifrån fullmäktiges riktlinjer.	✓	Socialnämnden har i december 2020 beslutat att fastställa 17 mål för nämndens verksamhet. Nämnden har beslutat att följa upp fyra av målen till kommunfullmäktige. Se nedan vilka mål.
Beslutat om effektmål som är mätbara.	✓	Nämndens 17 mål är formulerade som mätbara effektmål med målvärden för samtliga av nämndens mål.
Beslutat om styrande dokument för att utföra sitt uppdrag enligt reglemente och mål	✓	Socialnämnden har fattat ett flertal styrande beslut under år 2021, exempelvis antagit en handlingsplan för stöd till anhöriga 2021 (januari 2021) godkänt Överenskommelse riskbruk, missbruk och beroende i Jämtlands län 2021-2023 (Mars), beslutat om en lokal handlingsplan för psykisk ohälsa 2021 (april).
Styrning av ekonomi		
Nämnden har upprättat en internbudget för innevarande år inom tilldelad ram.	✓	Nämnden har i december 2020 antagit en internbudget på totalt 367 236 tkr, vilket är inom fullmäktiges beviljade ram.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, ◻ = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse

Socialnämndens mål som ska redovisas till fullmäktige 2021

Socialnämnden har totalt 17 mål för sin verksamhet under år 2021 varav fyra av dem ska redovisas till kommunfullmäktige.

Förvaltningsövergripande:

Mål 1 - 75% av kvinnor och män (med socialtjänst-och hemsjukvårdsinsatser samt deras anhöriga) som får stöd genom digital teknik upplever att det skapar nytta och värde

Hemsjukvård:

Mål 4 - fallskador minskar bland kvinnor och män 80 år och som har hemsjukvårdsinsatser.

Individ- och familjeomsorg:

Mål 9 - behov av placeringar för vård av barn, unga och vuxna ska minska genom insatser inom öppenvården.

Äldreomsorg:

Mål 17-tiden för direkta insatser hos vårdtagare med hemtjänst ska utgöra minst 60% av hemtjänstens totala arbetstid.

Samtliga av nämndens effektmål är formulerade så att de blir mätbara. Även nämndens övriga mål som inte ska redovisas till fullmäktige är uppställda mot ett målvärde och blir därmed mätbara.

4.2. Uppföljning och måluppfyllelse

Vi har översiktligt granskat nämndens uppföljning och måluppfyllelse. Granskningen utgår från fullmäktiges Riktlinjer för ekonomisk process och kommunallagen. Nämndens måluppfyllelse utgår från nämndens mätbara indikatorer och målvärden.

4.2.1. Iakttagelser

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar
Uppföljning av verksamhet och ekonomi		
Nämnden har följt upp ekonomin i månadsrapporter enligt riktlinjerna innehållande en ekonomisk prognos för årets utfall.	✓	Nämnden har följt upp ekonomin i verksamhetsprognoser för februari, april, augusti, och oktober.
Nämnden har följt upp verksamhet, måluppfyllelse och ekonomi i tertialrapporter för april resp. augusti i enlighet med kommunens riktlinjer.	✓	Nämnden har följt upp verksamhet och ekonomi i tertialrapporter för april och augusti. Vidare har nämnden följt upp arbetet med nämndens mål enligt beslutade intervall i måldokumentet. Vissa av målen mäts endast på årsbasis på grund av att måluppfyllelsen ska baseras på nationella mätningar och statistik. För respektive mål beskrivs måluppfyllelsen, samt en analys och förbättringsåtgärder.
Nämnden har följt upp verksamhet och ekonomi i en årsredovisning i enlighet med kommunens riktlinjer.	✓	Nämnden har följt upp verksamhet och ekonomi i en bokslutsrapport för 2021. Vidare har nämnden följt upp den slutliga måluppfyllelsen i ett separat ärende i februari 2022. Vid

		denna uppföljning så följer nämnden upp den slutliga måluppfyllelsen för samtliga av nämndens mål utom mål 3 som nämnden följt upp i ett separat ärende i mars 2022.
Måluppfyllelse		
Nämndens mål för verksamheten är uppfyllda.	—	Av nämndens 17 mål har 11 uppnåtts, 1 delvis uppnåtts och 5 inte uppnåtts. Av de mål som ska redovisas till fullmäktige är 2 uppfyllda, 1 delvis uppfyllt och 1 inte uppfyllt. Se måluppfyllelsen för dessa nedan.
Nämnden har bedrivit verksamheten inom tilldelad ram	✗	Nämnden redovisar ett underskott mot budget på totalt 14,1 mnkr, motsvarande 3,3% av budget.
Nämnden har vidtagit åtgärder vid prognos om missad måluppfyllelse (verksamhet och ekonomi)	—	Nämnden har löpande vid ekonomiska prognoser och uppföljning av nämndens mål även följt upp vilka åtgärder verksamheten vidtar. Dock har inte dessa åtgärder varit tillräckliga för att bedriva verksamheten inom tilldelad ram 2021.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelser, — = viss avvikelser, ✗ = väsentlig avvikelser

Måluppfyllelse:

Se nämndens redovisade måluppfyllelse till kommunfullmäktige nedan:

Mål 1 - 75% av kvinnor och män (med socialtjänst-och hemsjukvårdsinsatser samt deras anhöriga) som får stöd genom digital teknik upplever att det skapar nytta och värde

- ▶ Måluppfyllelse: **Delvis uppfyllt**

Hemsjukvård:

Mål 4 - fallskador minskar bland kvinnor och män 80 år och som har hemsjukvårdsinsatser.

- ▶ Måluppfyllelse: **Uppfyllt**

Individ- och familjeomsorg:

Mål 9 - behov av placeringar för vård av barn, unga och vuxna ska minska genom insatser inom öppenvården.

- ▶ Måluppfyllelse: **Uppfyllt**

Äldreomsorg:

Mål 17-tiden för direkta insatser hos vårdtagare med hemtjänst ska utgöra minst 60% av hemtjänstens totala arbetstid.

- ▶ Måluppfyllelse: **Inte uppfyllt**

Totalt är 2 mål uppfyllda, 1 mål delvis uppfyllt och 1 inte uppfyllt. Om vi inkluderar nämndens övriga mål som inte redovisas till fullmäktige är 11 mål uppfyllda, 1 mål delvis uppfyllt och 5 mål har inte uppfyllts.

Socialnämndens ekonomi under året

Verksamhetsprognosen per februari visar ett underskott mot budget på 6,3 mnkr. Största avvikelserna är inom individ- och familjeomsorgen (IFO) där det enligt rapporten pågår ett långsiktigt arbete för att få ner kostnaderna.

I april prognostiserade nämnden ett underskott mot budget på 7,5 mnkr, varav IFO står för 5,9 mnkr. Underskottet ligger främst inom IFOs verksamhet för personer med funktionsnedsättning inom stöd och service. Det långsiktiga arbetet med att få ner kostnaderna inom IFO pågår men i rapporten beskrivs att det finns flera utmaningar, t.ex. att orosmätningar har ökat bland barn och unga. Vidare beskrivs att pandemin har påverkat verksamheternas kostnader. Främst inom vård och omsorg med ökade kostnader för smittskyddsarbete. Prognosen är oförändrad i augusti.

Årets slutliga ekonomiska utfall är ett underskott mot budget på 14 mnkr. Största delen förklaras av underskottet inom IFO på 12 mnkr. Underskott inom individ- och familjeomsorgen härrör till största delen till placeringar av barn, unga och vuxna där insatser på hemorten inte är tillräckligt som stöd för den enskilde.

4.3. Intern kontroll

4.3.1. Iakttagelser

Vi har översiktligt granskat nämndens arbete med intern kontroll utifrån fullmäktiges riktlinjer för intern kontroll.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar
Internkontrollplan		
Nämnden har gjort en risk- och konsekvensanalys för att identifiera områden som kräver kontroll.	✓	Nämndens internkontrollplan innehåller bedömt riskvärde för respektive process utifrån en risk- och väsentlighetsbedömning.
Beslutat om en internkontrollplan utifrån risk- och konsekvensanalys.	✓	Nämnden beslutade i januari 2021 att anta en internkontrollplan för 2021 utifrån genomförd risk- och väsentlighetanalys.
Internkontrollplanen innehåller - Vilken process/rutin/system som ska följas upp - Vilka moment som ska kontrolleras - Vilken funktion som ansvarar för att utföra kontrollen - Omfattningen på uppföljningen	✓	Nämndens internkontrollplan innehåller vilka processer som ska kontrolleras, kontrollmoment, frekvens, metod och vem som är ansvarig för kontroll. Planen innehåller totalt 7 kontrollprocesser.

- Metod för utvärdering - Till vem uppföljningen ska rapporteras och när		
Uppföljning och resultat av internkontrollplan		
Nämnden har följt upp resultatet av internkontrollplan.	✓	Socialnämnden har under året följt upp resultatet av samtliga utförda kontroller.
Resultatet från utförda kontroller lever upp till kraven	—	Resultatet av genomförda kontroller varierar. I tre av sju kontrollprocesser har utvecklingspotential noterats vid kontroll.
Nämnden har vidtagit/utreder åtgärder vid eventuell avvikelse	✓	Nämnden har i samtliga fall godkänt förvaltningens förslag för att åtgärda noterade brister.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse

5. Sammanfattande bedömning

Utifrån vår översiktliga granskning av socialnämnden bedömer vi att nämnden i allt väsentligt har en tillräcklig styrning av verksamheten. Vi bedömer att nämnden har en tillräcklig styrning av ekonomi, avseende följsamheten mot fullmäktiges direktiv. Dock har inte nämndens åtgärder varit tillräckliga för att uppnå en budget i balans. Vi bedömer därför att nämnden inte uppnår måluppfyllelse för ekonomi. Vi bedömer att nämnden delvis uppnår måluppfyllelse för verksamheten. Nämndens kontroll av verksamhet och ekonomi bedömer vi i stort som tillräcklig.

Vår bedömning grundar sig på följande:

Revisionsfråga	Bedömning
Har nämnden en tillräcklig styrning av verksamhet och ekonomi?	<p>Vi bedömer att socialnämnden i allt väsentligt har en tillräcklig styrning av verksamhet och ekonomi.</p> <p>Nämnden har antagit internbudget inom beviljad ram samt mätbara mål för verksamheten utifrån fullmäktiges övergripande mål.</p>
När nämnden måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi?	<p>Vi bedömer att nämnden delvis når måluppfyllelse för verksamheten. Vi bedömer att nämnden inte når måluppfyllelse för ekonomin.</p> <p>Vi grundar bedömningen på nämndens redovisade måluppfyllelse för verksamhetsmålen samt att nämnden redovisar ett underskott på 14 mnkr.</p>
Har nämnden en tillräcklig kontroll över verksamhet och ekonomi?	<p>Vi bedömer att nämnden i stort har en tillräcklig kontroll över verksamhet och ekonomi.</p> <p>Vi bedömer att nämnden följer upp genomförda kontroller i internkontrollplan på ett utförligt sätt. Resultat av kontrollerna varierar men vi ser det som positivt att nämndens internkontrollplan fångar upp brister i verksamheten och att nämnden vidtar åtgärder.</p> <p>Vidare har nämnden i allt väsentligt följt upp verksamhet och ekonomi enligt gällande riktlinjer.</p>

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi nämnden att:

- ▶ Följa upp arbetet med kostnadsreducerande åtgärder inom IFO för att bedöma behovet av ytterligare åtgärder för en ekonomi i balans.

Strömsund april 2022

Karla Escobar Barzola
Revisionskonsult, EY

Per Stålborg
Certifierad kommunal yrkesrevisor, EY

Bilaga 1: Källförteckning

Dokument:

- ▶ Nämndens protokoll 2020-2022
- ▶ Internkontrollplan 2021
- ▶ Uppföljning av utförda kontroller i internkontrollplan 2021
- ▶ Måluppföljning per augusti och oktober 2021
- ▶ Verksamhetsprognoser
- ▶ Nämndens bokslutsrapport 2021
- ▶ Målredovisning 2021